

Lapin ruoka -hanke

MARJAOSTOT

KAMPANJA 2023

LAPPI

Euroopan maaseudun
kehittämisen maatalousrahasto:
Eurooppa investoi maaseutualueisiin

LISÄTIETOJA

WWW.LAPINELINTARVIKETALO.FI/MARJAOSTOT

Luonnonmarjojen hankinnat julkisissa keittiöissä Lapissa vuonna 2023 – osallistu kampanjaan!

Nyt haastamme kaikki Lapin 21 kuntaa osallistumaan marjanosto – kampanjaan! Ostetaan marjat paikallisilta poimijoilta!

Lapin julkisen sektorin ateriapalveluiden luonnonmarjojen hankintasuunnitelmat ovat jälleen ajankohtaisia kesän kynnyksellä. Muutamat lappilaiset kunnat ovat jo menestyksekkäästi hankkineet osan tarvitsemistaan luonnonmarjoista paikallisilta poimijoilta aiempina vuosina. Sivuille www.lapinelintarviketalo.fi/marjaostot/ keräämme tiedot niistä kunnista, jotka osallistuvat kampanjaan. Täältä näet, mitä marjoja ostetaan, kuinka paljon niitä ostetaan, kuinka paljon vielä voi tuoda, kuinka paljon puhdistetuista marjoista maksetaan ja missä muodossa marjat tulee tuoda.

Jokainen lappilainen kunta haastetaan ostamaan mahdollisimman suuren osan käyttämistään luonnonmarjoista Lapista. Tiedot osallistumisesta kirjataan Lapin elintarviketalon nettisivuille ja sieltä ohjataan kuntien sivuille, josta näkyy, miten marjat otetaan kunnassa vastaan ja mikä on tilanne marjojen oston suhteen. Näin kaikki tietävät minne luonnonmarjoja voivat vielä tarjota.

Miksi? Tällä on erittäin merkittävä **taloudellinen merkitys** paikallisesti.

Kenelle? Taloudellinen merkittävä vaikutus niin **julkiselle** kuin **yksityiselle sektorille**.

Julkiselle sektorille hyöty tulee siitä, että marjojen ostosta paikallisilta tuo merkittävän vuotuisen säästön. Yksityiselle sektorille tämä hyöty tulee siitä, että marjanpoimijat voi saada paremman tulon marjojen myymisestä keittiöille, kuin torimyyynnillä. Kolmas hyöty on siinä, että marjoihin käytettävät rahat jäävät **aluetalouden** hyödyksi.

Esimerkiksi **mustikasta** on maksettu vuonna 2022 esimerkikunnassa 6 €/kg puhdistettuna. esimerkikunta on ostanut mustikkaa vuonna 2022 tukusta hintaan 10–15 €/kg puhdistettuna riippuen vuoden ajasta. Jos kunta tarvitsisi mustikkaa esimerkiksi 250 kg tämä tarkoittaisi sitä, että suoraan poimijalta ostettuna tämä maksaisi 1500 €. Jos sama 250 kg ostettaisiin tukusta niin hinta olisi 3125 €. Säästöä kunta saisi suoraan poimijalta ostettuna 1625 €. Jos kunta ostaisi vastaavasti 500 kg mustikkaa hinta tulisi suoraan poimijalta

ostettuna olemaan 3000 € kun taas sama määrä olisi tukusta ostettuna 6250e. **Säästöä kunta tekisi tässä tapauksessa 3250 €.**

Kuulostaako hyvältä? Yleisin haaste on se, että kylmävarastoja on liian vähän. Selvitimme viime vuonna, että esimerkiksi konttipakastimen kustannukset voi kuolettaa marjaostoissa syntyneillä säästöillä. Nyt tarvitaan toimintaa ja päätöksiä kunnissa, jotta paikallisten marjojen ostoa voidaan käynnistää.

Keittiöiden suurissa valmistusyksiköissä marjoja voidaan käyttää jopa 100 kg marjaa yhdelle ateriakerralle. Tämä tarkoittaisi sitä, että yhden ateriakerran **säästö** pelkällä yhdellä marjalla voisi olla jopa noin **650 €**. (Tukun hinnat on laskettu koko vuoden keskihinnalla, jolla marjaa ostettaisiin tukusta.)

MUSTIKKA

TUKKUHINTA €/KG

ALIN	YLIN	KESKI
10€	15€	12,5€

POIMIJA HINTA €/KG

6€ TORILLA 2,02€

OSTO KG	TUKKU €	POIMIJA €	SÄÄSTÖ €
250KG	3 125€	1 500€	1 625€
1 000KG	12 500€	6 000€	6 500€
3 200KG	40 000€	19 200€	20 800€

Mukana olevat kunnat:

Osallistuvalla kunnalla/kaupungilla/keittiöillä ohjeet:

Jokaisen täytyy tehdä päätös lähteekö ostamaan kausi- ja sesonkituotteita

- Missä päätös hankinnoista tehdään?
Esimerkiksi kunnanhallituksessa tai asianomaisessa lautakunnassa, riippuen siitä miten kyseisen organisaation hallintosäännössä asia on määritelty.
- Miksi täytyy tehdä hankintapäätös?
Kaikkea mitä julkinen toimija hankkii, ei tarvitse kilpailuttaa mutta kaikesta täytyy tehdä virallinen hankintapäätös. Hankinta ja ostaminen täytyy olla syrjimätöntä ja tasapuolista, joten sen vuoksi kaikista hankinnoista tehdään päätös. Luonnonmarjat ovat sesonkituotteita, joista voidaan tehdä suoraostopäätös. Suoraostopäätös edellyttää, että määritellään laatu- ja hintakriteerit. Suoraostopäätös on kaikille avoin ja tasapuolinen.

Mikäli luonnonmarjoja ostetaan jalostettuna tai pakastettuna, myyjällä täytyy olla hyväksytyt asianmukaiset elintarviketilat.

Esimerkki:

- Keittiö päättää että hankkii marjat tai marjajalosteet joltakin paikalliselta elintarvikeyritykseltä. Hankinnasta voidaan tehdä tarjouspyyntö ja määräostopäätös. Määräostopäätöksessä kerrotaan minkä määrän keittiö sitoutuu ostamaan tietyn ajan sisällä. (esimerkiksi keittiössä käytössä oleva pienhankintaohje on ohjekirja minkä mukaan toimitaan)
- Esimerkki hankintapäätöksestä ja -toteuttamistavasta luonnonmarjojen ostoista

Marjaostoista voi tehdä esimerkiksi seuraavan mukaisen päätöksen:

Kausi- ja sesonkituotteet hankitaan alueellisilta poimijoilta. Otetaan vastaan puhdistettuja, laadukkaita tuotteita. Hinta määritellään kulloisenkin myytävänä olevan marjan tukun arvolisäverottoman ulosmyyntihinnan mukaan. Hinta maksetaan poimijan antamalle tilinumerolle vastaan otetun marjamäärän mukaisesti.

Toteutuksesta huomioitavia asioita:

- Tuotteita otetaan vastaan poimijoiden tuomissa erissä.
- Marjojen laatu tarkistetaan tuontihetkellä ja marjat punnitaan.
- Marjojen tulee olla maksimissaan kahden vuorokauden sisällä poimittuja ja pakastamattomia.
- Kirjataan marjojen poimintapaikka. Tällä tarkistetaan, että marjat eivät ole välitettyjä.
- Otetaan ylös poimijan yhteystiedot (nimi, puhelinnumero, osoite) sekä tilinnumero.
- Poimijan kanssa sovitaan miten tilitys tilille suoritetaan (samantien, kerran kuukaudessa)

Kuinka paljon marjoista maksetaan

- Yleinen käytäntö on sesonkiajan tukun ulosmyyntihinta ALV 0%, hinnantarkistus tehdään kun marjanosto alkaa
  - Hinta vaihtelee aina vuosittain ja on kiinni kulloisenkin sesongin tukun ulosmyyntihinnasta.
  - Hinta riippuu aina marjasadon määrästä. Jos marjasato on hyvä, niin hinta laskee ja huonolla sadolla hinta luonnollisesti on parempi.

Kuka ottaa vastaan marjat

- määritetään yhteyshenkilö ja varahenkilö, yhteystiedot, nimi, puhelinnumero
- kirjanpito, kuka tuonut milloinkin mitä marjoja ja minkä verran – voidaan laittaa tilille

- milloin ottaa vastaan, tietty aika esimerkiksi aamulla 8-9 välillä tai iltapäivällä 15-16 välillä
- milloin marjanosto alkaa
  - Sadon kypsyessä
  - Marjat otetaan vastaan keittiössä esimerkiksi aamulla klo 7-10 välillä

Nettisivuille tietoina ylös

- Marjat joita ostetaan ja määrät mitä ostetaan, tiedot kun kiintiö täysi
- Kuka vastaa nettisivuille päivittämisestä (voi olla myös joku muu kuin keittiön väki, mutta keneen keittiö ottaa yhteyttä ja kertoo mikä on marjojen oston tilanne ja kuinka usein päivitetään tiedot, sivuille myös tieto milloin on päivitetty)
- Yhteystiedot marjojen vastaanottajille keittiössä, nimi, sähköposti, puhelinnumero, vähintään puhelinnumero
- Tieto milloin marjoja otetaan vastaan ja missä muodossa ja mihin aikoihin

Miten markkinoin sitä, että meidän kunta/kaupunki osallistuu luonnonmarja -kampanjaan?

- kunnan ja kaupungin sosiaalisessa mediassa ilmoitus, että ostetaan paikallisia marjoja suoraan poimijalta ja linkki sivuille missä kerrotaan kunnan ostotiedot, tai linkki www.lapinelintarviketalo.fi/marjaostot/ jonka kautta pääsee myös oman kunnan tietoihin käsiksi
- paikallismediaan juttua, että ostetaan luonnonmarjoja ja käykää katsomassa tarkemmin nettisivuilta tietoja marjanostotilanteesta
- Puskaradioon tieto, että ostetaan marjoja ja laittakaa sana kiertämään 😊

Poimijoille ohjeet:

Mitä marjoja ostetaan?

- Hilla, mustikka, puolukka, karpalo (variksenmarja ja juolukka esimerkiksi kiisseleitä varten)

Marjojen oston tilanne?

- Tieto siitä mikä on maksimimäärä mitä ostetaan sisälle
- Mikä on tämän hetken tilanne ostoissa? Onko vielä mahdollisuus viedä marjoja?

Ostajan eli keittiön yhteystiedot

- Tarkista ostavan tahon nimi, sähköposti, puhelinnumero, osoite mihin marjat viedään
- aika milloin marjoja otetaan vastaan
- voit tiedustella marjojen ostosta myös ennen satokauden alkua

Missä muodossa marjat toimitetaan?

- aina puhdistettuna ja pyöreänä (ei pakaste, eikä jaloste)
- toimitukseen sopivassa astiassa, josta pystytään tarkistamaan tuotteiden laatu, esimerkiksi ämpäri (jos voi toimittaa esimerkiksi säkeissä niin mainitse myös se, että voidaan toimittaa säkeissä, olennaista, että voidaan tarkistaa marjojen tasalaatuisuus ja puhtaus)

Mitä tietoja tarvitaan poimijasta ja marjoista, kun viet marjoja kunnan/kaupungin keittiöön?

- Nimi, puhelinnumero, osoite
- Tilinumero (marjojen tilitystä varten)
- Marjamäärä, marjanpoimintapaikka (ostajalla salassapitovelvollisuus)
- Kaikista tiedoista salassapitovelvollisuus. Tiedot otetaan, jotta ehkäistään mahdolliset väärinkäytökset, esimerkiksi marjojen jälleenmyynti.

Mitä poimijan tulee muistaa?

- Pidä kirjanpitoa siitä mitä marjoja ja minkä verran olet toimittanut – voi tarkistaa maksun yhteydessä, että kirjanpito täsmää saamasi maksun kanssa.